

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: +420 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Česká veřejnost o tzv. Islámském státu – únor 2015

Technické parametry

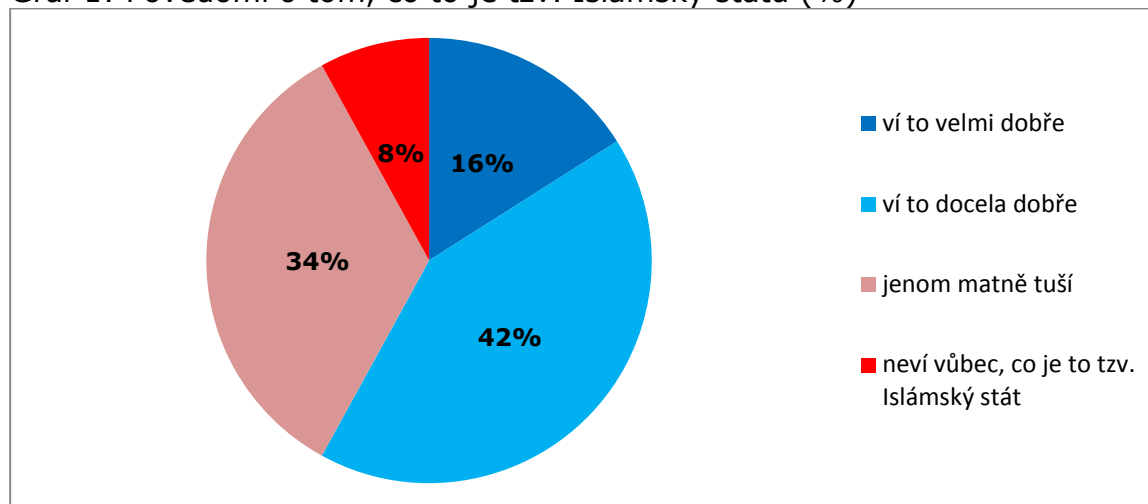
Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-02</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 2. 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1069</i>
Počet tazatelů:	<i>248</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.193, PM.194, PM.195, PM.196</i>
Zveřejněno dne:	<i>13. března 2015</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V únoru letošního roku zařadilo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i. do svého pravidelného výzkumu několik otázek týkajících se tzv. Islámského státu. Konkrétně šetření zjišťovalo, zda a nakolik lidé vědí, co to je Islámský stát, zda se zajímají o vývoj situace v souvislosti s jeho aktivitami, zda o tomto tématu s někým v poslední době hovořili a zda považují Islámský stát za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, Evropu a mír ve světě. Většina položených otázek byla přitom zformulována tak, aby výsledky odpovědí týkající se tzv. Islámského státu bylo možno srovnat s odpověďmi na analogické otázky v souvislosti s vývojem situace na Ukrajině.

První otázka zjišťovala, do jaké míry mají lidé podle vlastního mínění povědomí o tom, co to je tzv. Islámský stát.¹

¹ Znění otázky: „Víte, nebo nevíte, co je to tzv. Islámský stát? Víte to velmi dobře, víte to docela dobře, jenom matně tušíte, nebo nevíte vůbec, co je to tzv. Islámský stát?“

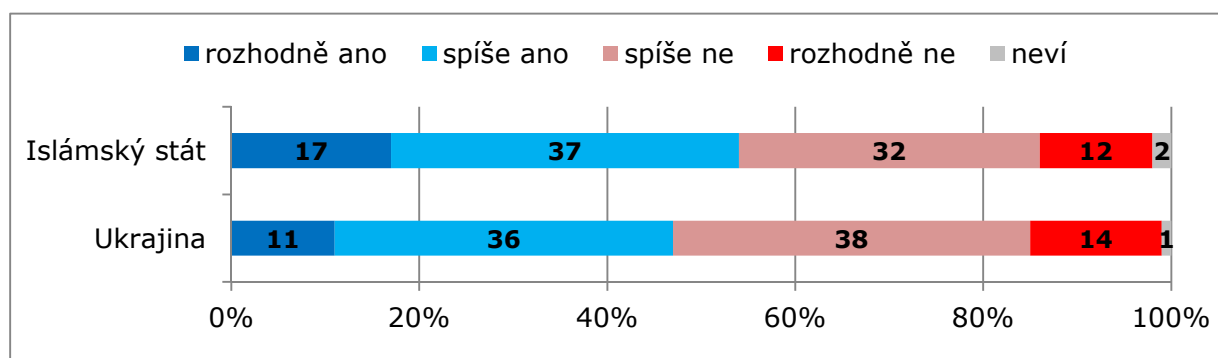
Graf 1: Povědomí o tom, co to je tzv. Islámský státu (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, bezmála třípětinová většina (58 %) české veřejnosti se považuje za dobře informovanou o tom, co to je tzv. Islámský stát, přičemž 16 % lidí to podle svého mínění „ví velmi dobře“ a 42 % to „ví docela dobře“. Asi třetina (34 %) o tom má pouze matnou představu, 8 % pak přiznalo, že vůbec neví, co to je tzv. Islámský stát.

Podrobnější analýza ukázala, že významně vyšší míru informovanosti o tom, co to je tzv. Islámský stát, deklarují muži oproti ženám. Z hlediska věku ke zcela neinformovaným patří častěji mladí lidé ve věku 15 až 19 let. Deklarovaná informovanost roste spolu se stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání a rovněž se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně. Z hlediska sebeznačení na škále levice-pravice poněkud vyšší informovanost uváděli ti, kdo se řadí k politické pravici, naopak relativně nižší informovanost deklarovali lidé, kteří se hlásí ke středu.

Graf 2: Zájem o vývoj situace – tzv. Islámský stát² a Ukrajina³ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

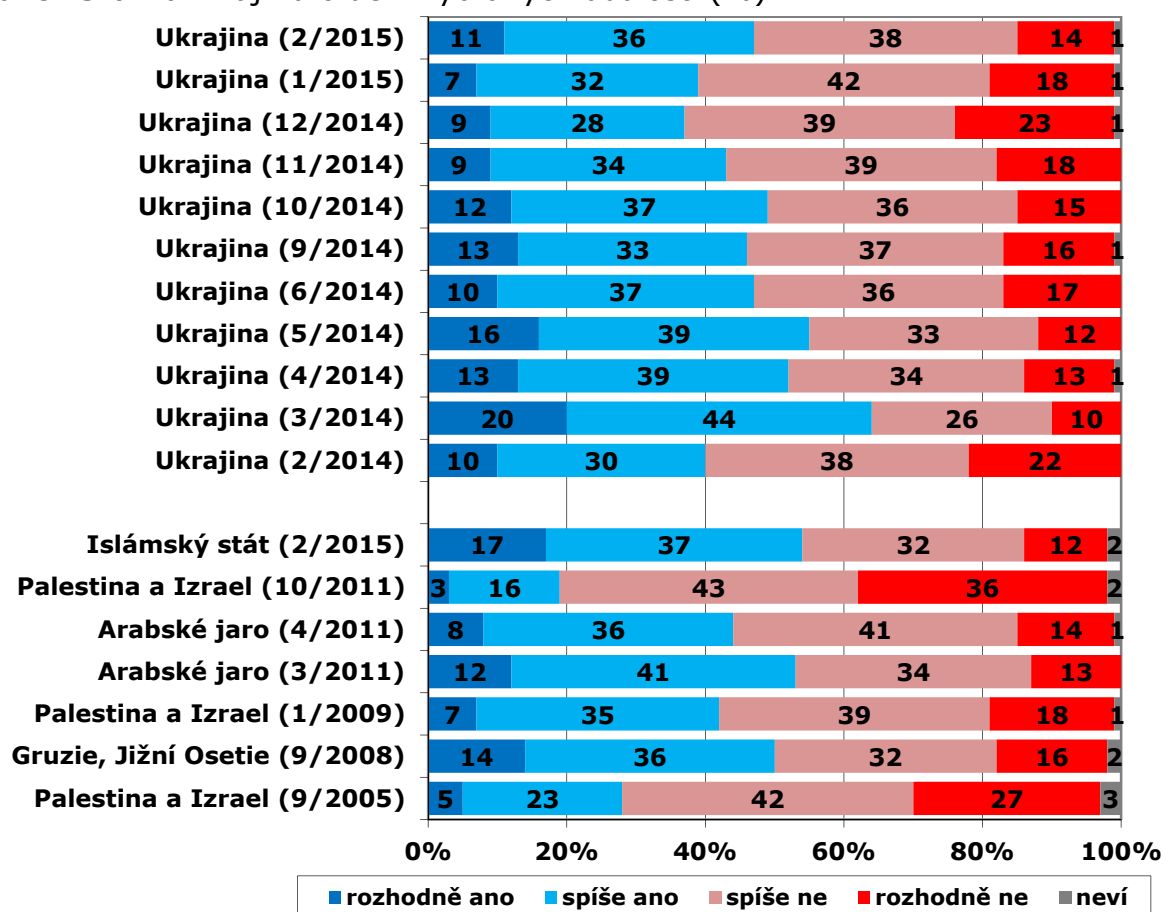
² Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

³ Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace na Ukrajině? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Jak ukazují výsledky v grafu 2, o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem se v současnosti zajímá podle vlastního vyjádření mírně nadpoloviční většina (54 %) občanů ČR, když na položenou otázku 17 % odpovědělo „rozhodně ano“ a dalších 37 % „spíše ano“. Více než dvě pětiny (44 %) dotázaných se naopak o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem nezajímají, v tom 32 % „spíše ne“ a 12 % „rozhodně ne“. Zbývající 2 % na otázku odpověděla, že neví.

Porovnáme-li deklarovaný zájem o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem s deklarovaným zájmem o vývoj situace na Ukrajině zjišťovaným v tomtéž výzkumu u stejného souboru dotázaných, vidíme, že zájem ve spojení s tzv. Islámským státem je trochu vyšší, přičemž rozdíl se objevuje zejména v podílu odpovědí „rozhodně ano“, který je v případě tzv. Islámského státu o 6 procentních bodů vyšší než v případě Ukrajiny. Celkově (při součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“) byl deklarovaný zájem v případě tzv. Islámského státu vyšší o 7 procentních bodů a naopak deklarovaný nezájem byl o 8 procentních bodů nižší než v případě Ukrajiny. Tady je ovšem třeba připomenout, že zájem o vývoj situace na Ukrajině v čase zaznamenává určité změny, přičemž zejména v první polovině loňského roku byl deklarovaný zájem o vývoj situace na Ukrajině vyšší než v současnosti a zejména v březnovém výzkumu z roku 2014 byl zřetelně vyšší než aktuálně deklarovaný zájem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu (viz graf 3).

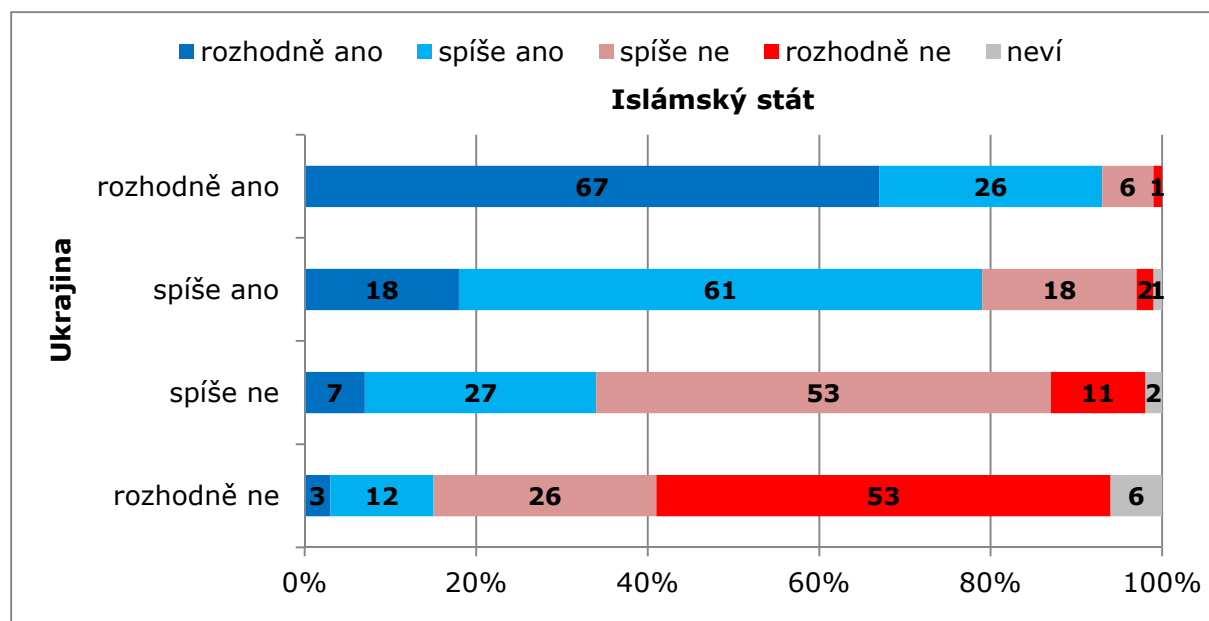
Graf 3: Srovnání zájmu o dění vybraných událostí (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (2/20105; 1/2015; 12/2014; 11/2014; 10/2014; 9/2014; 6/2014; 5/2014; 4/2014; 3/2014; 2/2014; 10/2011; 4/2011; 3/2011; 1/2009; 9/2008; 9/2005), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z údajů zachycených v grafu 3 zároveň plyne, že zájem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu vesměs převyšuje zájem o dění v jiných oblastech, který výzkumy CVVM zkoumaly v minulosti. Víceméně srovnatelný zájem byl zaznamenán pouze v souvislosti s událostmi tzv. arabského jara v březnu 2011, kdy šlo o novou, mediálně výraznou událost, a v souvislosti s rusko-gruzínským konfliktem okolo Jižní Osetie v září 2008.

Graf 4: Zájem o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem podle zájmu o vývoj situace na Ukrajině (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

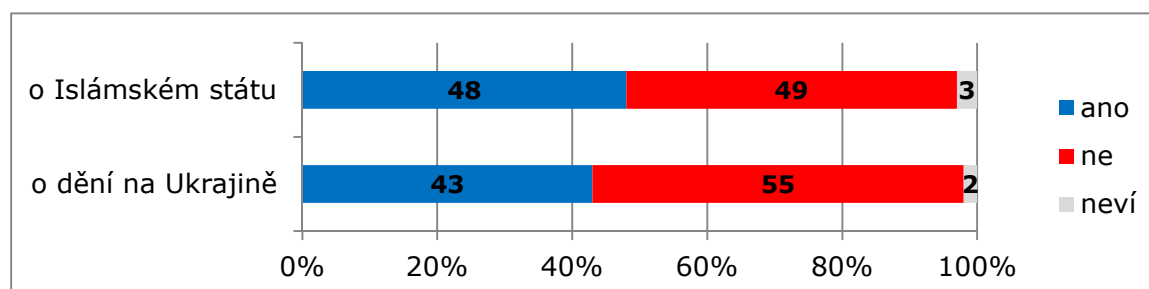
Jak přitom ukazují údaje v grafu 4, mezi zájmem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu a zájmem o vývoj situace na Ukrajině existuje poměrně silná korelace.⁴ Přesto za pozornost stojí skutečnost, že i mezi těmi, kdo se o vývoj situace na Ukrajině nezajímají, je poměrně velká skupina lidí vyjadřujících zájem o dění v souvislosti s tzv. Islámským státem (přibližně třetina ve skupině těch, kdo se o Ukrajinu „spíše“ nezajímají a stále ještě 15 % mezi těmi, kdo se o Ukrajinu „rozhodně“ nezajímají. Těch, kdo to mají se zájmem opačně, tzn. těch, kdo se zajímají o Ukrajinu, ale nezajímají se o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu, je v porovnání s tím podstatně méně (jen pětina z těch, kdo se spíše zajímají o Ukrajinu, se nezajímá o Islámský stát a 7 % je to mezi těmi, kdo se o Ukrajinu rozhodně zajímají).

Více se o aktivity tzv. Islámského státu zajímají muži než ženy a zájem sílí s rostoucím věkem, zvyšujícím se vzděláním a především s rostoucím zájmem o politiku. Z hlediska sebezaražení na škále levice-pravice pak vyšší míru zájmu projevují lidé, kteří jsou výrazněji politicky vyhranění, ať už na levici, nebo na pravici. Přitom v porovnání se zájmem o dění na Ukrajině, kde se objevily tytéž sociodemografické diference, byly zmiňované rozdíly v případě tzv. Islámského státu vždy poněkud menší.

⁴ Spearmanův koeficient pořadové korelace dosahuje hodnoty 0,615.

Další otázka zjišťovala, zda respondent v poslední době s někým osobně mluvil o tzv. Islámském státu⁵, přičemž zároveň v šetření bylo zjišťováno totéž v souvislosti s děním na Ukrajině⁶.

Graf 5: Mluvil osobně v poslední době s někým o... (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 5, tzv. Islámský stát jako téma svého osobního rozhovoru s někým v poslední době uvedla necelá polovina (48 %) dotázaných, o 5 procentních bodů více než v případě dění na Ukrajině, což koresponduje s deklarovaným zájmem v obou případech, který byl u tzv. Islámského státu poněkud vyšší. Výskyt obou témat v osobních rozhovorech přitom s deklarovaným zájmem úzce souvisí, přičemž v tomto ohledu mezi oběma tématy není významný rozdíl (viz tabulku 1).

Tabulka 1: Výskyt tématu tzv. Islámského státu a dění na Ukrajině v osobních rozhovorech podle deklarovaného zájmu (%)

	Téma rozhovoru:		
	Islámský stát	Ukrajina	
Zájem o dění:	Rozhodně ano	87	85
	Spíše ano	70	69
	Spíše ne	23	19
	Rozhodně ne	5	6

Pozn.: Údaje představují podíly odpovědí „ano“ na otázku ohledně výskytu tématu v osobních rozhovorech dotázaného v poslední době u příslušné kategorie deklarovaného zájmu o dané téma. Dopočet do 100 % u každého údaje tvoří odpovědi „ne“ a „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

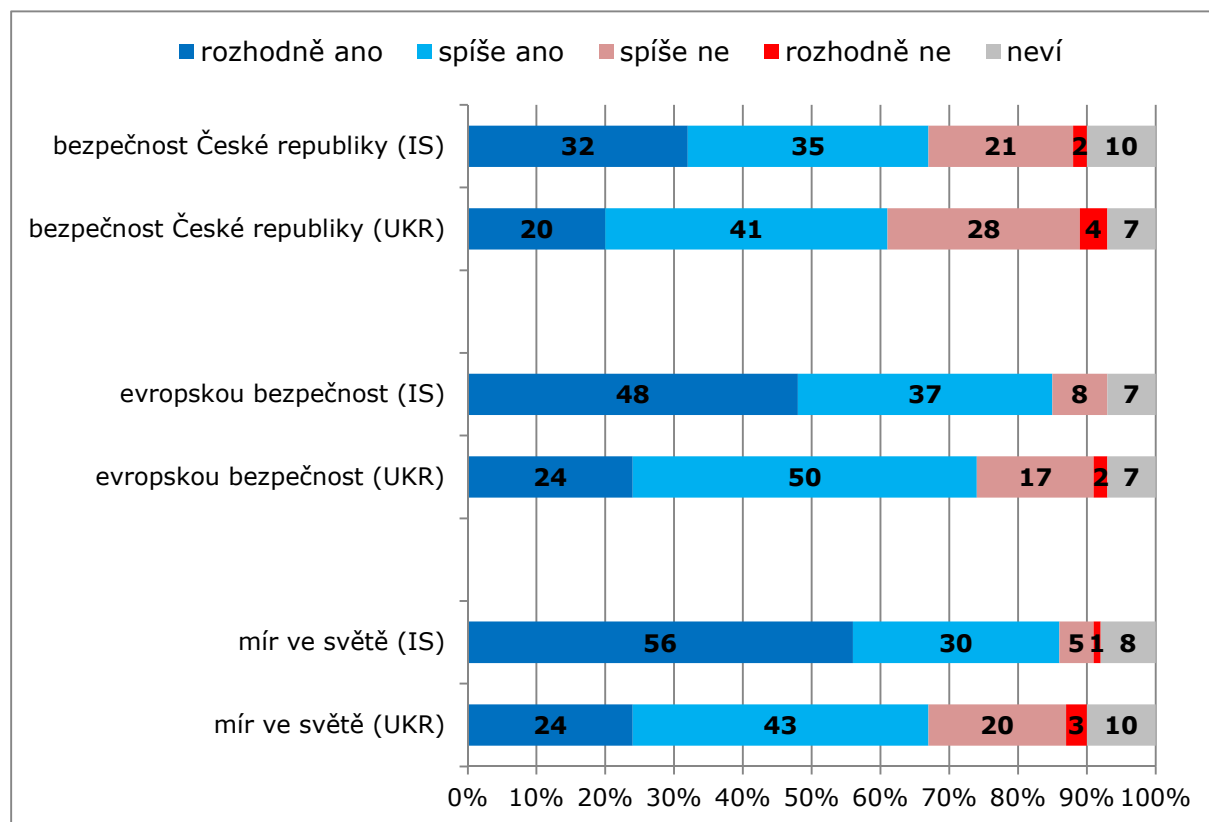
Podrobnější analýza ukazuje, že výskyt tzv. Islámského státu a podobně tak i Ukrajiny v soukromé konverzaci dotázaných vykazuje obdobné demografické rozdíly jako deklarovaný zájem. Častěji o nich mluví muži, lidé starší, s vyšším vzděláním a větším obecným zájmem o politiku. Podobně jako v případě deklarovaného zájmu byly přitom uvedené sociodemografické diference o něco výraznější v případě Ukrajiny než u tzv. Islámského státu.

⁵ Znění otázky: „Mluvil jste v poslední době s někým osobně o tzv. Islámském státu? Ano, ne.“

⁶ Znění otázky: „Mluvil jste v poslední době s někým osobně o dění na Ukrajině? Ano, ne.“

Poslední otázka celého bloku zjišťovala, zda lidé považují tzv. Islámský stát za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, Evropu a mír ve světě⁷, přičemž obdobná otázka byla zkoumána i v případě dění na Ukrajině⁸.

Graf 6: Jsou aktivity tzv. Islámského státu/situace na Ukrajině hrozbou pro... (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z výsledků šetření vyplývá (viz graf 6), že velká většina české veřejnosti vnímá aktivity tzv. Islámského státu jako hrozbu, a to zejména pro mír ve světě (86 % celkem, v tom 56 % „rozhodně ano“) a pro evropskou bezpečnost (85 % celkem, v tom 48 % „rozhodně ano“), ale v menší míře i pro bezpečnost České republiky (67 % celkem, v tom 32 % „rozhodně ano“). Ačkoli i v případě situace na Ukrajině se poměrně výrazná většina přiklání k tomu, že to je hrozbou pro evropskou bezpečnost (74 %, v tom 24 % „rozhodně ano“), mír ve světě (67 %, v tom 24 % „rozhodně ano“) i bezpečnost České republiky (61 %, v tom 20 % „rozhodně ano“), v porovnání s tzv. Islámským státem je zde pocit hrozby mnohem méně silný.

Podrobnější analýza v postojích k otázce, zda tzv. Islámský stát je či není hrozbou, neodhalila žádné významné sociodemografické rozdíly. Pouze lidé, kteří o téma projevují silný zájem, mluví o něm a považují se za dobře informované o tom, co to je tzv. Islámský stát, jej silněji vnímají jako hrozbu.

⁷ Znění otázky: „Jsou nebo nejsou podle Vašeho názoru aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

⁸ Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru situace na Ukrajině hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.